

Дијалошка трибина: Читати Његоша савремено значи савремено и безвремено

Протојереј-ставрофор Гојко Перовић угостио је синоћ, 17. јануара, професорицу др Соњу Томовић Шундић и професора др Драга Перовића у оквиру дијалошке трибине у Светогеоргијевском дому под Горицом. Тема вечери била је „Савремено читање Његоша“.

Професорица Томовић Шундић казала је на почетку да читати Његоша савремено значи читати га савремено и безвремено, што значи живјети његошевски, бити личност надахнута његошевском енергијом, бити уман на онај начин на који је Његош био уман, који је казао да нас злоћа и завист везују са адом, да нас то ниже скота ставља, а да нас ум равни с бесмртнима.

Говорећи о Његошевом покушају да открије човјеково званије пред Богом, казала је да човјек није исто што и ствар, човјек није твар међу другим тварима, човјек је умна твар, позван је на задатак, има мисију и ту мисију настоји Његош да открије: „Његови одговори су дати у поетско – религиозном откровењу и читава Луча заправо представља један директни непосредни

доживљај Бога.“

Истакла је чињеницу да у Лучи има 145 назива за Бога: „И сада је заиста необично да неко постави питање његове религиозности. Он не само да је религиозан, он је доградио један религиозни систем, непосредни, доживљајни, осјећајни, не само умно сагледавање Бога, него једно дубинско сазерцање Бога, значи виђење. Како је наш Митрополит рекао, то заиста јесте један тајновидац.“

Нагласила је да Његош живи своју поезију, која није настала ради књижевне славе: „То је велика космогонијска, теогонијска поезија, као што је Хесиодова, као што је Милтонова или Дантеова, поезија која продире у тајну бића, у тајну овог свијета, у тајну Бога, у тајну односа човјека и Бога. Таква поезија заправо је дослух са Неизрецивим. Његош је дубински на позицијама апофатичке теологије – оно што је несазнатљиво, дакле оно што је надсазнајно, надпојавно, надразумно, може се схватити и доживјети у једном поетском открочењу.“

На тему утицаја на Његоша, казала је да га је Сима Милутиновић упутио нарочито у грчку философију, тако да у Лучи имамо рефлексе грчке философије, посебно Платона. Снажан утицај имала је и хришћанска теологија, одакле је преузео на десетине термина. Такође, јасан је утицај Дантеа, Милтона, Пушкина, као и француских пјесника романтичара Ламартина и Игоа, које је и преводио.

Осврћући се на сатанску незахвалност о којој се говори у Лучи, закључила је да ако постоји Творац, и Створитељ и створено, онда оно што је створено не може бити у онтолошком смислу прво и мора имати осјећај захвалности и према земаљском оцу као свом тјелесном творцу и према Небеском Оцу као Небеском Творцу. Насупрот томе, тирјани и сатане хоће да су самопочетни, беспочетни, самостворени.

Професор Драго Перовић на почетку свог излагања осврнуо се на тврдњу да Његош није био упућен у философију, да у његовој библиотеци нема много значајних философских књига, која се често среће у литератури. Међутим, међу људима са којима је најдубље разговарао, Сима Милутиновић Сарајлија студирао је философију у Лајпцигу код кантовца Круга, Љубомир Ненадовић такође је студирао философију у Берлину, док је Вук Караџић имао звање доктора философије, те је закључио да је Његош ипак о философији био солидно обавијештен: „Дакле, можемо да закључимо само једно: или је Његош заиста био о философији солидно, да не кажем добро обавијештен,

или су ови његови саговорници били толико глупи да му ништа о философији нијесу умјели рећи. Мислим наравно да је ово прво, ово друго је незамисливо и вјерујем да је добрим дијелом свој животни став према себи као човјеку, према другим људима, према свом народу, својој заједници, према свијету у коме јесмо, природи, и према Богу, оријентисао из расправе са философијом и великим савременим философским темама.“

„Просто је невјероватно да су велике философске и теолошке расправе које су се водиле вјековима, посебно ове у доба Новог вијека, код њега сажете у једном или два стиха, у фантастичном пјесничком изразу. То су напосто кристали који као да су се миленујумски кристализовали да би кроз њега проговорили“, истакао је професор Перовић.

Проблематизовао је чињеницу да ми данас на различите начине покушавамо да се сакријемо од Његоша. То види као посљедицу тога што ми не можемо да се уздигнемо толико високо у духовном и стваралачком плану и да разумијемо то што је он, стварајући самог себе, створио за нас, односно предвидио да ће нам бити кључно ако мислимо уопште да опстанемо као заједница и као људи и као Божија створења и као бића која хоће нешто, која чезну за нечим, која траже нешто, која се не могу задовољити.

Као кључну импресију из његових писама и неких стихова наводи ону о његовој стијешњености, не само у географском смислу стијешњености тадашње Црне Горе између великих империја, него о његовој духовној стијешњености међу људима са којима свакодневно обитава и са којима ништа о томе што њега мучи и нагони да покушава да се уздигне изнад свега и да буде свевремен, не може да разговара.

„Он је свакако био човјек који је стијешњен у своме времену и зато је надишао то вријеме и наш је задатак да се потрудимо колико год можемо да будемо што шири, да га у нашем времену не доводимо у исту стијешњеност какву је осјетио и доживио у своме животу“, закључио је професор Перовић.

Говорећи на тему интерпретације Његоша, казао је да свако од нас има искуство у свом животу да поједине књиге, филмове или умјетничка дјела у различитим животним етапама сасвим другачије разумије и доживљава. Са Његошем и историјом његовог разумијевања сусрећемо се са једним типом пјесника, ствараоца, мислиоца, који иза себе нема довољно јаку културу која би могла да га изнесе пред остатак свијета. Написано је много добрих књига о Његошу, али је то недовољно у поређењу са Гетеом или Пушкином који су национални узор већ вјековима.

„Ја сам сигуран да је он од старих Грка, од Хомера па наовамо, преко јудаизма, хришћанства, читаве ове накнадне цивилизације, преко свијета који је донио коперникански обрт у науци, сасвим добро све разумио и на један оригиналан начин исказао, да му се у тој оригиналности мало ко може примаћи“, подвукао је професор Перовић.

Позивајући се на ријечи Митрополита Амфилохија и Владике Атанасија, казао је да је доба Петровића, Светог Петра и Петра Другог макавејско доба. Свети Петар је као јунак и као духовник потпуна суштина макавејства, а Горски вијенац је макавејско дјело: „Кад читамо савремене анализе, из угла нове реал-политике, макавејских књига, онда су то све само голе оптужбе и кривотворења тог макавејског духа који је очувао једну вјеру, један народ, једну заједницу.“

Паралелно са тиме, како је истакао професор Перовић, критиком макавејског духа, намеће нам се да се и ми ослободимо његошевског, светопетровског духа, без кога нас не би било: „Онда западамо у такву ситуацију да оно што је човјеку најбитније у животу, не само да он буде, него да и неко његов након њега буде, да то потпуно поништавамо као да смо ми ову садашњост претворили у неку вјечност и да ће вјечно остати овако и да само данашњи закони има да нам важе.“

Отац Гојко Перовић на крају, захваљујући се учесницима, као и свима присутнима, нагласио је да ову трибину сматра једном од успешнијих.
